

CHẤN THƯƠNG VẾT THƯƠNG MẠCH MÁU THIẾU MÁU CHỈ CẤP TÍNH

**BỘ MÔN PHẪU THUẬT LÒNG NGỰC-TIM MẠCH
ĐỐI TƯỢNG: SINH VIÊN Y4**

MỤC TIÊU HỌC TẬP

- 1. Thăm khám được bệnh nhân tổn thương mạch máu.**
- 2. Xác định được tình trạng thiếu máu chi cấp tính.**
- 3. Chẩn đoán và xử trí bước đầu bệnh nhân tổn thương mạch máu.**

MỤC LỤC

1. ĐẠI CƯƠNG
2. THĂM KHÁM LÂM SÀNG
3. CHẨN ĐOÁN
4. ĐIỀU TRỊ

NGUYÊN NHÂN, CƠ CHẾ, TỔN THƯƠNG GIẢI PHẪU

VẾT THƯƠNG MẠCH MÁU

- **TÁC NHÂN : BẠCH KHÍ,
HOẢ KHÍ, XƯƠNG GẦY..**
- **THƯƠNG TỔN MẠCH MÁU:
ĐÚT RỜI, VẾT THƯƠNG
THÀNH BÊN**

CHẤN THƯƠNG MẠCH MÁU

- **VẬT TÙ, VA ĐẬP**
- **THƯƠNG TỔN MẠCH MÁU:
DẬP NÁT, DẬP 1 ĐOẠN,
DẬP+ ĐÚT RỜI**

THIẾU MÁU CHI CẤP TÍNH

- Sự tắc nghẽn đột ngột lòng động mạch bởi cục máu đông hay mảng xơ vữa gây thiếu máu cấp tính phần chi được đm cấp máu.
- Nghẽn đm cấp tính và huyết khối đm cấp tính.
- Thiếu máu chi cấp: 10-15% chi trên..
- Nguyên nhân: tại chỗ và toàn thân

THIẾU MÁU CHI CẤP TÍNH

- Biểu hiện lâm sàng: Dấu thiếu máu chi cấp 6P.
- Chẩn đoán: hỏi bệnh sử, thăm khám, hình ảnh học.
- Tiến triển: tại chỗ và toàn thân
- Điều trị phẫu thuật: lấy huyết khối, can thiệp nội mạch.
- Hậu phẫu: hc tái tưới máu

TỒN THƯƠNG MẠCH MÁU VÙNG CỔ

- **Hệ động mạch:**

Đm cảnh chung 73%

Đm cảnh trong 22%

Đm cảnh ngoài 5%

- **Hệ tĩnh mạch:**

Tĩnh mạch cảnh ngoài- Tĩnh mạch cảnh trong 50%

THĂM KHÁM TỖN THƯƠNG MẠCH MÁU VÙNG CỔ

- **BỆNH SỬ:**
  - Cơ chế chấn thương
  - Tốc độ mất máu
  - Số lượng máu mất
  - Màu sắc máu từ thương tổn
  - Những triệu chứng kèm theo: nuốt khó, khó thở, đau đầu

THĂM KHÁM TỖN THƯƠNG MẠCH MÁU VÙNG CỔ

- **DẤU HIỆU CỨNG:**

- Sốc mất máu
- Chảy máu ồ ạt
- Khối máu tụ tiến triển nhanh

- **DẤU HIỆU MỀM**

- Chảy máu rỉ rã
- Khối máu tụ ổn định

CHẨN ĐOÁN TỖN THƯƠNG MẠCH MÁU VÙNG CỔ

- **LÂM SÀNG**
- **HÌNH ẢNH HỌC**
  - **Siêu âm: vị trí, tính chất thương tổn**
  - **CT scan**

TỔN THƯƠNG MẠCH MÁU NỀN CỔ

- Đa tổn thương mạch máu nền cổ và lồng ngực:
  - Đm dưới đòn, đm nách: 3%
  - Đm thân tay đầu 5%
  - 80% bệnh nhân tử vong trước nhập viện liên quan đến tổn thương các mạch máu lớn vùng ngực

THĂM KHÁM TỔN THƯƠNG MẠCH MÁU NỀN CỘ

- **BỆNH SỬ:**

- Cơ chế tổn thương: tác nhân gây thương tổn
- Tác nhân chấn thương trực tiếp hay gia tốc
- Vị trí tổn thương

THĂM KHÁM TỔN THƯƠNG MẠCH MÁU NỀN CỘ

- **DẤU HIỆU CỨNG:**

- Mất máu khối lượng lớn
- Sốc hoặc dấu hiệu thiếu máu trầm trọng
- Khối máu tụ tiến triển nhanh
- Mất mạch, hoặc mạch yếu dần

- **DẤU BIỆU MỀM**

- Khối máu tụ khu trú và ổn định
- Chảy máu rỉ rae
- Thay đổi huyết động nhẹ
- Vị trí thương gần các mạch máu lớn
- Chấn thương vùng thương đòn

CHẨN ĐOÁN TỖN THƯƠNG MẠCH MÁU NỀN CỘ

- **XQUANG NGỰC THẮNG**
  - Tràn máu màng phổi, tràn khí màng phổi
  - Trung thất giãn rộng
  - Mất bờ ngoài cung đờm
  - Dị vật, xương gãy
- **SIÊU ÂM**
- **CT SCAN**
- **ANGIOGRAPHY**

TỔN THƯƠNG MẠCH MÁU CHI TRÊN

- Đứng hàng thứ 2 trong tổn thương mạch máu cơ thể
- Chiếm hơn 50% các trường hợp tổn thương mạch máu
- Tỷ lệ đoạn chi trên 50% nếu không được điều trị thích hợp
- Tổn thương kèm theo: gãy xương đòn, trật khớp vai, trật khớp khuỷu, gãy xương cánh-cẳng tay.

THĂM KHÁM TỔN THƯƠNG MẠCH MÁU CHI TRÊN

- BỆNH SỬ:

- Cơ chế tổn thương
- Thời điểm xảy ra thương tổn
- Chú ý: những triệu chứng do tổn thương thần kinh

- CHẨN ĐOÁN

- Dấu hiệu cứng, dấu hiệu mềm
- Siêu âm doppler
- MSCTA
- Angiography

TỒN THƯƠNG MẠCH MÁU CHI DƯỚI

- Nguyên nhân chủ yếu tại nạn sinh hoạt, TNGT.
- Thương tổn mạch máu thường tương ứng với loại xương gãy
- Cơ chế tổn thương: chấn thương=vết thương.
- Vết thương mạch máu có thể gây cả mất máu lẫn thiếu máu chi.
- Tổn thương không hồi phục sau 6h

THĂM KHÁM TỖN THƯƠNG MẠCH MÁU CHI DƯỚI

- **BỆNH SỬ**

- Cơ chế, tác nhân gây tổn thương
- Thời điểm
- Thương tổn xương, thần kinh kèm theo
- Triệu chứng thiếu máu chi

- **DẤU HIỆU LÂM SÀNG**

- Dấu hiệu cứng, dấu hiệu mềm
- Thiếu máu chi 6P

- **HÌNH ẢNH HỌC**

- Siêu âm Doppler: khó khăn trong TH đa tổn thương.
- MSCTA

TỒN THƯƠNG MẠCH MÁU NGỰC-BỤNG

- Trên 25% chấn thương vùng bụng có tổn thương máu máu lớn kèm theo
- 15% các trường hợp là vết thương hoả khí
- Chấn thương giá tốc
- Thương tổn thường gặp: Đm chủ bụng, đm thận, đm mạc treo tràng trên

THĂM KHÁM TỔN THƯƠNG MẠCH MÁU NGỰC-BỤNG

- **BỆNH SỬ:**

- Tình trạng nặng ngay khi tiếp nhận bệnh nhân: khó khái thác bệnh sử
- Nếu bn ổn định:
  - Cơ chế chấn thương, thời điểm
  - Thương tổn kèm theo, dấu hiệu thiếu máu tạng, tiểu máu,
- Chú ý sự tiến triển các thương tổn: đau bụng tăng, mất máu tiếp tục,

CHẨN ĐOÁN TỖN THƯƠNG MẠCH MÁU NGỰC-BỤNG

- **ĐÁNH GIÁ LÂM SÀNG**
- **HÌNH ẢNH HỌC:**
  - **Siêu âm bụng:** nhanh chóng, tiện dụng, giá trị, thực hiện nhiều lần
  - **CT scan:** vị trí, tính chất thương tổn, cơ quan lân cận
  - **Angiography:** ít sử dụng trong tổn thương MM vùng bụng

CHUẨN BỊ BỆNH NHÂN

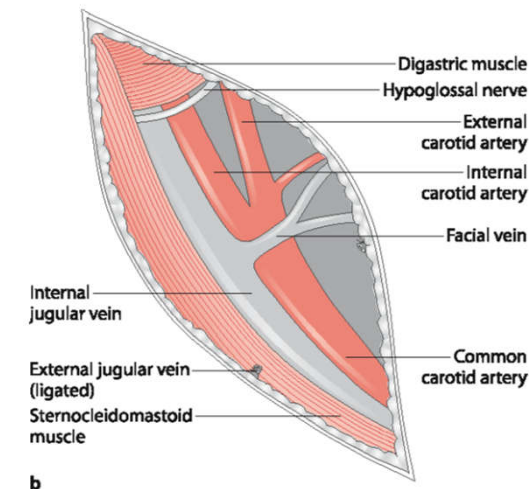
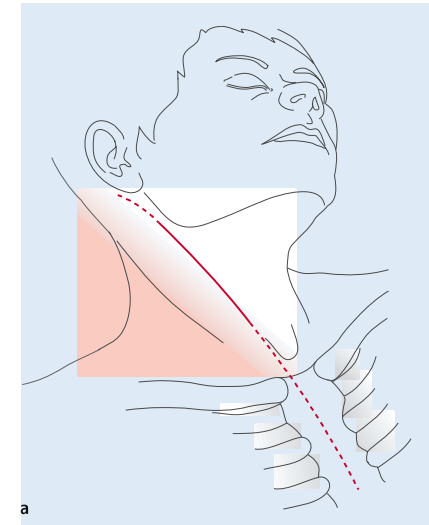
- Sơ cứu ngay sau tổn thương
  - Băng ép cầm máu.
  - Chèn gạc cầm máu.
  - Garo.
  - Thắt mạch cầm máu.
- Hỗ trợ:
  - Giảm đau, kháng sinh, phòng uốc ván.
  - Hồi sức chống sốc.

ĐIỀU TRỊ TỒN THƯƠNG MẠCH MÁU

- **NGUYÊN TẮC:**
  - **CỐ GẮNG PHỤC HỒI LƯU THÔNG MẠCH MÁU SỚM.**
  - **BẢO TỒN CƠ QUAN TỐI ĐA.**
  - **PHÒNG NGỪA BC TÁI TƯỞI MÁU.**

ĐIỀU TRỊ PHẪU THUẬT

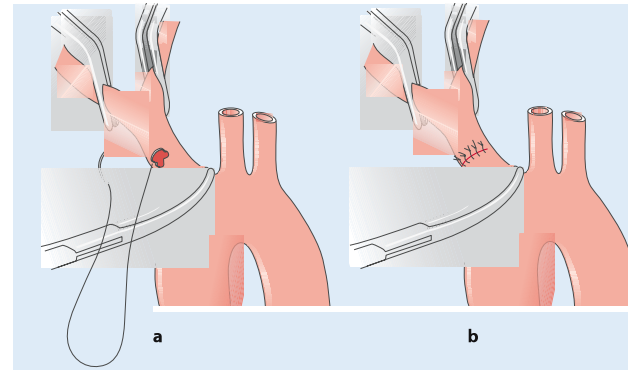
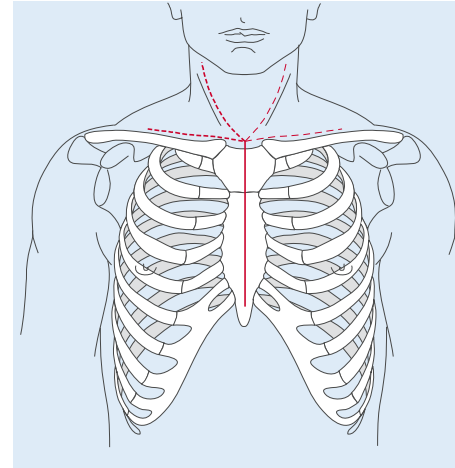
- **TÔN THƯƠNG MẠCH MÁU VÙNG CỔ**
  - Bảo tồn đường thở.
  - Phẫu thuật cấp cứu tối khẩn.
  - Di chuyển BN an toàn.
  - Phẫu thuật: kiểm soát đầu gần, bộc lộ và sửa chữa
  - Đánh giá tổn thương đi kèm: TM, TK

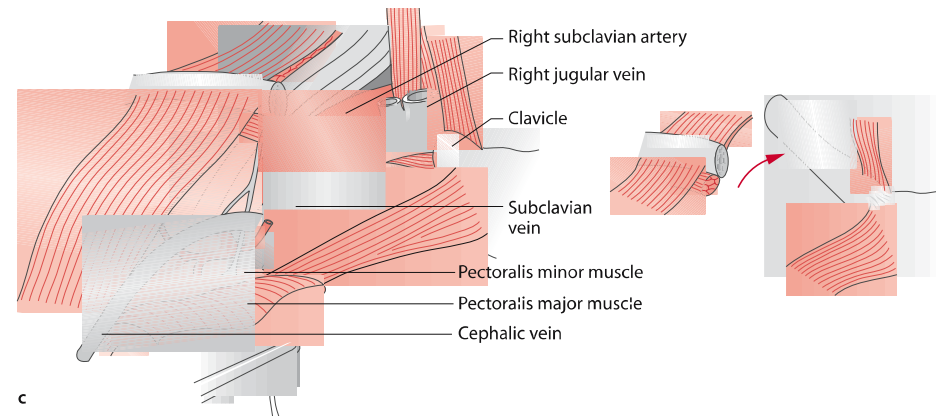
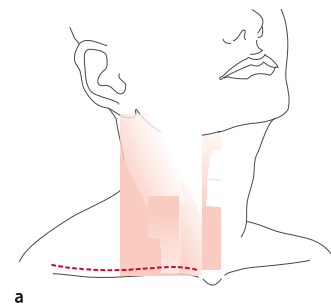
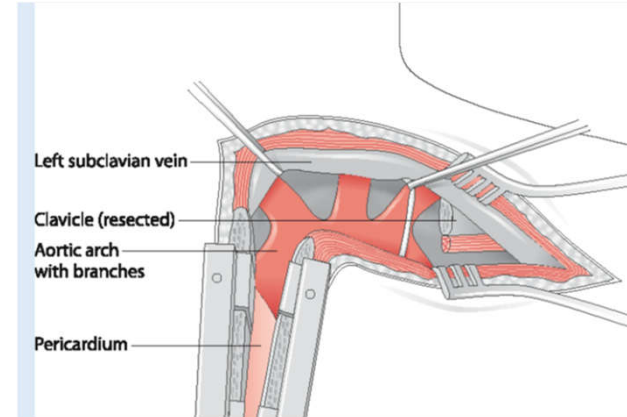
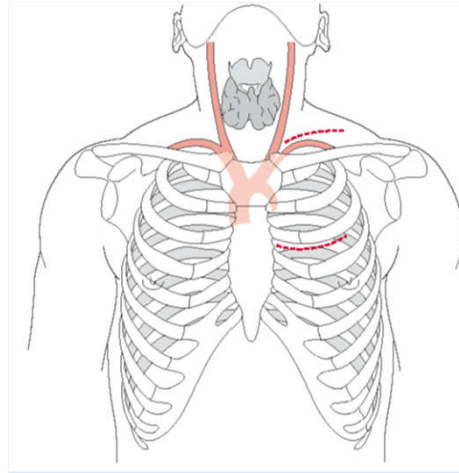

ĐIỀU TRỊ PHẪU THUẬT

- TỒN THƯƠNG MẠCH MÁU NỀN CỔ
  - Kiểm soát đường thở.
  - Bồi hoàn thể tích tuần hoàn, duy trì huyết động.
  - Kiểm soát mất máu.
  - Phẫu thuật khi điều kiện Bn cho phép
  - Phẫu thuật: phẫu trường rộng, rõ, phối hợp các CK,
  - Kỹ thuật: cắt nối, khâu cột, tạo hình, vật liệu thay thế

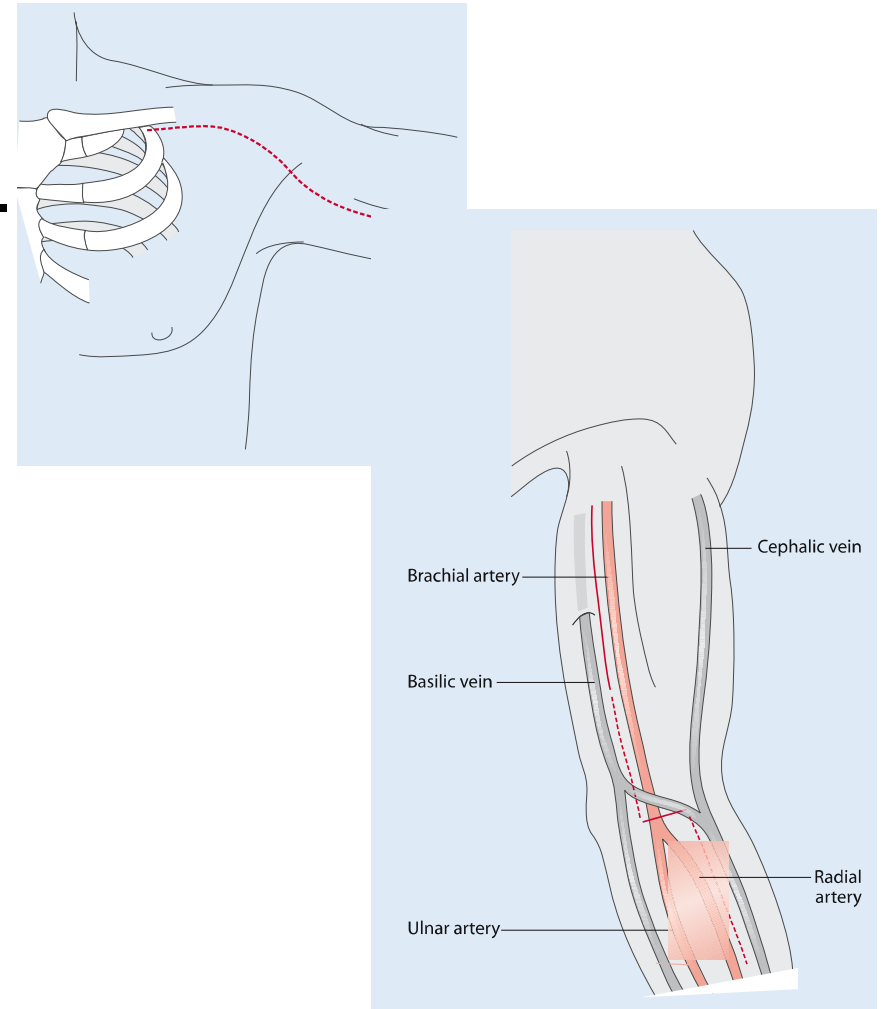

TỔN THƯƠNG MẠCH MÁU NỀN CỔ

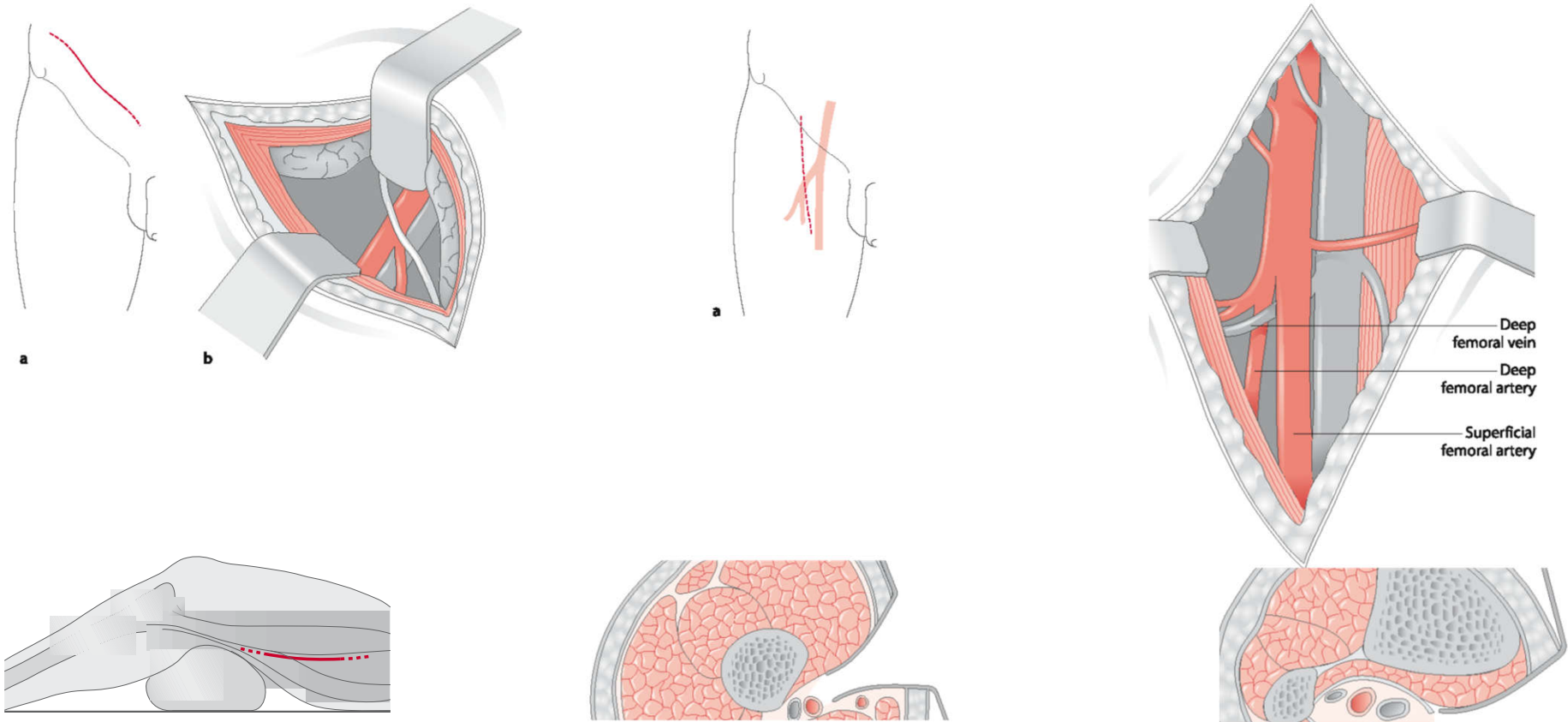
ĐIỀU TRỊ PHẪU THUẬT

- **TỒN THƯƠNG MẠCH MÁU CHI TRÊN**
  - Phẫu thuật khi điều kiện BN cho phép.
  - Kiểm soát đầu gần.
  - Bộc lộ và sửa chữa tùy vị trí mm tổn thương.
  - Ống lưu thông mm chi tạm thời.
  - Đánh giá và điều trị tổn thương kèm theo.
  - Kháng đông sau phẫu thuật.
  - Theo dõi và điều trị tái tưới máu.

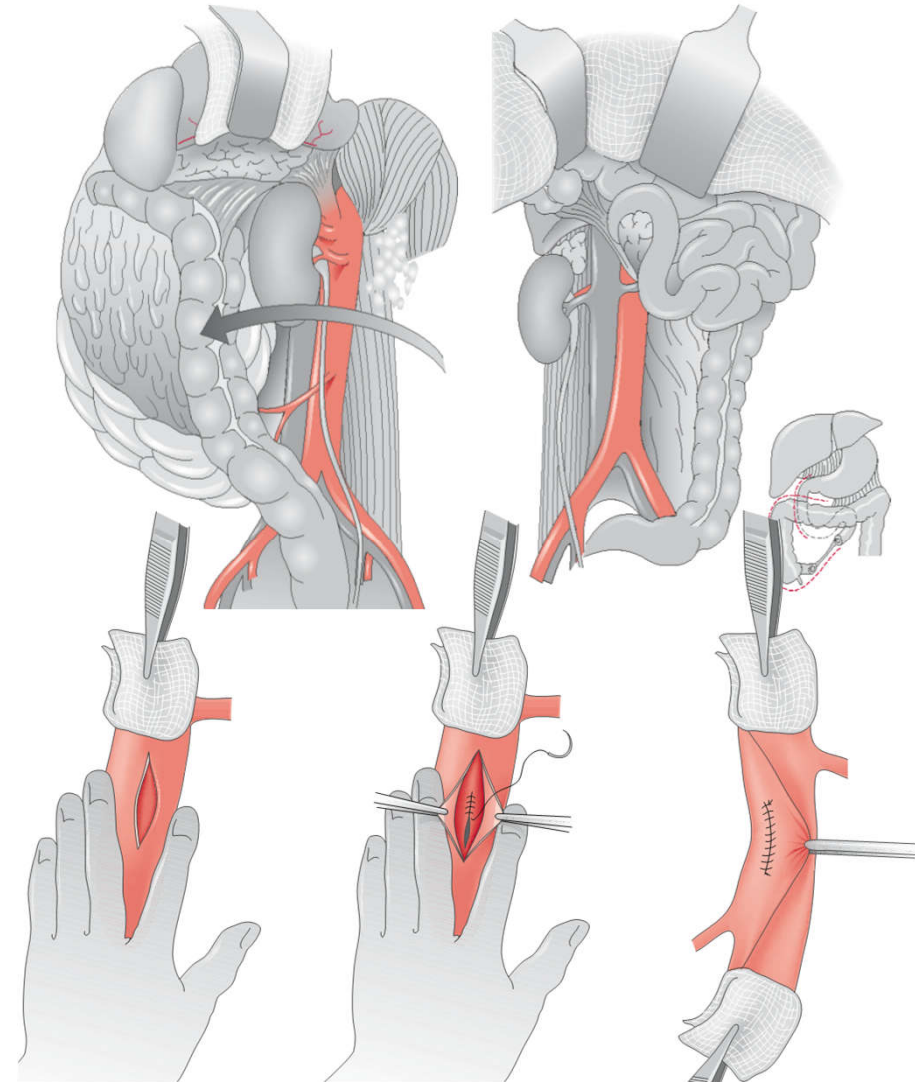
ĐIỀU TRỊ PHẪU THUẬT

- TỖN THƯƠNG MẠCH MÁU CHI DƯỚI

ĐIỀU TRỊ PHẪU THUẬT

- **TỒN THƯƠNG MẠCH MÁU NGỰC-BỤNG**
  - Chuẩn bị bệnh nhân.
  - Mở ngực, bụng cấp cứu khi điều kiện bn cho phép.
  - Tổn thương các tạng lân cận.
  - Tổn thương tĩnh mạch.
  - Can thiệp nội mạch: stent graft.

ĐIỀU TRỊ SAU PHẪU THUẬT

- ❖ ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ ĐIỀU TRỊ.**
- ❖ TIỀN LƯỢNG TIẾN TRIỂN THƯƠNG TỔN(TỐT-XẤU).**
- ❖ PHỤC HỒI CHỨC NĂNG.**

KẾT LUẬN

❖CẤP CỨU NGOẠI KHOA NẶNG.

❖THÁI ĐỘ ĐIỀU TRỊ KHẨN TRƯỞNG.

❖PHỤC HỒI, BẢO TỒN CHỨC NĂNG TỐI ĐA.

❖CHĂM SÓC ĐÁNH GIÁ HẬU PHẪU CÓ VAI TRÒ QUAN TRỌNG.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- **Chấn thương mạch máu và di chứng, 2008, Điều trị học ngoại khoa lồng ngực- tim mạch, bộ môn Ngoại, Trường Đại học Y Dược TP.HCM.**
- **Emergency Vascular Surgery, A Practical Guide, 2017, Eric Wahlberg Pär Olofsson Jerry Goldstone**
- **Vascular Emergency, 2003, ALAIN BRANCHEREAU, MD University Hospital, Marseille, France MICHAEL JACOBS, MD University Hospital, Maastricht, The Netherlands**